

Nok vaksinemotstand nå!

» MENINGER

FREDAG 15. MAI 2020
STAVANGER AFTENBLAD

5

Nok vaksinemotstand nå!

KOMMENTAR: Jeg har et naivt håp om at vaksinemotstandere nå ser hvordan verden ville ha vært uten vaksiner. At de ser at vaksiner verken er en helse- risiko eller en del av en konspirasjon.

Hilde Øvrebek

Journalist

Det er flere grunner til at noen mennesker er motstandere av vaksiner. Blant annet religiøse årsaker, en tro på at sykdommer forsvinner bare hygienen blir bedre, at sykdommen har forsvunnet eller at en vaccine ikke vil beskytte dem.

En av de vanligste grunnene er at noen tror vaksiner kan føre til andre sykdommer. Som f.eks. den grunnløse påstanden om at vaksinen mot meslinger, røde hunder og kusma (MMR) kan føre til autisme. Dette har blitt tilbakevist en rekke ganger. Og selv om Andrew Wakefield, som kom med denne påstanden, har blitt fratatt legelisen sin og forskningen hans viste seg å være juks, lever denne oppfatningen i beste velgående blant vaksinemotstandere verden over.

En annen grunn til motstand er knyttet til en konspirasjonsteori om at legemiddelfirmaene kun er ute etter profit på bekostning av folks helse. Og at myndighetene gjennom vaksiner er ute etter å kontrollere folk.

Vaksiner og pandemier

Uansett hva grunnen er til motstanden, har denne pandemien hatt forskjellige utfall. Som følge av koronakrisen har det dukket opp en merkelig konspirasjonsteori som handler om Microsoft-grunnlegger Bill Gates' engasjement for en vaccine mot viruset.

I årevis har han og kona, gjennom *Bill and Melinda Gates Foundation*, jobbet for beredskap rundt pandemier, og de har gitt penger til flere initiativ som jobber for å utvikle en koronavaccine. Det har på merkelig vis blitt til en konspira-

sjonsteori der Gates selv får skylden for å ha stått bak hele pandemien.

I USA har vaksinemotstand blitt politisert. Vaksinemotstandere har sluttet seg til grupperingene, stort sett fra ytre høyre, som har gått ut i gatene og protestert mot nedstengningen i flere stater.

Vaksinemotstandere i USA har nemlig møtt på flere hindre de siste årene, da flere stater har styrket vaksinelovene sine etter store meslingutbrudd. Blant annet innførte California i fjor en ny lov som krever at barn må være vaksinert før de kan gå i barnehage og på skole. Disse demonstrasjonene har blitt en ny arena for vaksinemotstanderne.

På samme måte som de påstår at meslinger ikke er en farlig sykdom, mener de nå også å vite at koronaviruset ikke er farlig nok til at folk trenger å beskytte seg selv og andre.

Vaksinemotstanderne får også hjelp fra enkelte kjendiser, som tennissjeren Novak Djokovic, som på sin Facebook-side skrev at dersom han ble tvunget av noen til å ta en vaccine for å reise, kunne dette føre til at han ikke ville komme tilbake til sporten.

Trussel

Verdens helseorganisasjon (WHO) er også en del av konspirasjonsteoriene. Men siden jeg ikke tror vi lever i en verden av ville konspirasjoner, velger jeg å lytte til de som kan vaksinere. Og WHO sa i fjor at vaksinemotstand er en av de 10 største truslene mot verdenshelsen.

Dette viser også faktiske hendelser rundt om i verden. For eksempel den mye utbredte frykten for MMR-vaksinen, som har ført til at sykdommen har blusset opp igjen i deler av verden der den nesten har vært borte.

Meslinger er ingen uskyldig sykdom. Den tar liv, som regels barns liv, og den kan føre til livsvarige komplikasjoner, som blindhet, døvhets og hjerneskaide. Studier har også vist at barn som har hatt meslinger, får et svakere immunsystem etter å ha hatt sykdommen, og derfor lettere også får andre sykdommer.

Ett eksempel er fra Ukraina. Siden 2017 har 115.000 ukrainere blitt smittet. 41 er døde, 25 av dem barn, skriver Reuters. Flere studier har vist at oppbluss-

gen skyldes vaksineskepsis. Bare halvparten av befolkningen tror at vaksiner virker. For å få til flokkimmunitet, må 95 prosent av befolkningen ha tatt vaksinen.

Ifølge tall fra FN, dør 367 barn per dag i verden av meslinger.

Rike land er verst

Ifølge *Our world in data*, viste en undersøkelse i mer enn 140 land i fjor at 92 prosent globalt mener at barn bør bli vaksinert. Vaksinemotstanden er lavest i de fattigste landene i verden, der de ser effekten av vaksiner.

Motstanden er størst i rike land i Europa og Nord-Amerika. I europeiske land svarte rundt en femtedel at de var uenige i eller var usikre på om vaksiner var trygge. I Frankrike er motstanden størst. Der mener over 30 prosent av befolkningen at vaksiner ikke er trygge.

I Norge er tallet 6 prosent. Så her i landet stoler vi stort sett på at vaksiner beskytter oss. Men også her er det en del vaksinemotstandere som er svært aktive på sosiale medier.

Koronakrisen har vist oss hvordan et samfunn uten vaksiner kan være. Tenk om det sirkulerte flere slike virus samtidig, og at vi ikke hadde beskyttelse mot noen av dem.

Det ville tatt oss tilbake til før 14. mai 1796, da Edward Jenner satte verdens første vaccine, mot kopper. Denne dagen er senere blitt en merkedag i flere land.

I 1976 fikk jeg en av de siste koppevaksinene her i landet. Rundt 1980 ble den fryktede sykdommen erklært utryddet i hele verden. Er det ikke det vi også håper vil skje med koronaviruset?

Ifølge *The Vaccine Confidence Project* i London, hadde motstanden mot koronavaksinen i Storbritannia falt til 5 prosent i slutten av mars, fra 7 prosent uken før.

Jeg har et naivt håp om at i all elendighet denne pandemien har ført med seg i verden, kan de som tviler på vaksiner, få øynene opp for hvordan et samfunn uten vaksiner egentlig ser ut.

Det er på tide å holde opp nå, vaksinemotstandere! Vaksiner er verken en helse- risiko eller en del av en konspirasjon.

Tenk om det sirkulerte flere virus som koronaviruset samtidig, og at vi ikke hadde beskyttelse mot noen av dem.

En mann protesterer i London mot vaksiner og det han tror er en konspirasjon dirigert av Microsoft-gründer Bill Gates og Verdens helseorganisasjon (WHO).

© MATT DUNHAM, AP/NTS SCANPIX

Horra for sottende mai!

DRØSET: Av å til, slide je med å finne meningen med ting.

Je sto akkorat å fikk polakkene våres til å stryge sottendemaiflaggene, ja de små så vi sedde ud overalt å vifte med å sånn, når je kom til å tenke på det med den sangen. For det atte hjemme hos osser, så e det tradisjon atte efter nasjonalsangen å en liden skål, så stemme vi i med «Se Norges Blomsterdal», for kanapéene.

Je tror veldig mange gjør det. Je tror faktisk det, atte de så ikke gjør det, ikke kan påberobe seg å komme ifra et møblert hjem.

Men så va det allså, mens atte polakkene strøg disse flaggene, atte je kom i stoss over den teksten.

Je mene, hallo, «Se Norges Blomsterdal. Farvel du kvalme fangekrog. Den ville graneskog er nu så deilig sval!». Det rime ikke atte krogen kan ver kvalmen.

Je har jo vert kvalmen, det må medgås. Men je e ikke noen krog for det.

Å så e det jo sånn, atte vi kanskje, å på en lide flatterendes måde, av å til omtale de eldre i blant oss så krogen. En gammele krog, ikke sant vel? Særlig gamle koner risikere å ble tiltalte på den, så nevnt, ikke spesielt flatterendes måden.

E det da sånn å forstå, atte sangen handle om noen så forlade en gammele kone, å går ud i granskogen? Je slide med å finne mening i dette.

Å så, på toppen av kranssekagen – åh, det må je hoske; kranssekagen – så ska det liksom ver en gammele fangekrog.

Jamen, hva betyr det, da? E det en gammele kone så har vert kvalmen, å så har fangt oss nå, men så har de greid å bryde seg løs, å så storme de ud i den ville granskogen?

Handle sangen egentlig om Hans å Grete, du vet de to barnene så kom seg vekk, å så ble fangde av – ja, nemlig – en gammele kone inni skogen så spiste barn, noe je tror atte det går an å ble kvalmen av.

Det henge på greb.

Men hva har det med sottende mai å gjør?

Je blier helt altererte bare av å tenke på det.

Je må bent frem sedde meg ned onder hengebjerken udi haven å ha meg en liden jinn.

Horra for sottende mai!

arid i.